

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Maximiliani Sandaei E Societate Iesv Doctoris
Theologi Architectura Christiana**

Sandaeus, Maximilianus

Coloniae Agrippinae, 1653

5. Quatuor Turres Domus Sapientiae.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46065](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46065)

eminere. At, decet Sapientiæ alumnus, nemini se superbe præferre, sed omnibus se, quantum fert status ac conditio personæ, se submittere: vniuersos honore præuenire: maiores maximè: tum Sacerdotes DEI Altissimi, ac Præceptores: pauperes non aspernari. Si quis in contubernio; aut in Scholâ est vilis, & contemptibilis, cuius tamen virtus emineat, ei consortium, & solatium non negare: cum minimis etiam fraternè colloqui: nullum, quamuis minus ad litteras aptum, ridere, aut contemneri.

ARTICULUS V.

QUATVOR TURRES.

Domus Sapientiæ.

CVM in quadro sit posita Domus Sapientiæ. quæ non est vilis aliqua, aut communis, vt in pagis, vel oppidulis, sed principalis ac regia palatium referens, simulque atrem, & castrum munitissimum in singulis quadratis angulis singulæ sunt Turres editissimæ, non ille Cycloppum fabulosæ, nec ludicræ lamiarum; sed veræ, firmæque, ex eodem cum Edificio quadrato lapide. Quæ ad totidem cœli plagas Domum hanc imperatoriam muniunt, ornantque, specie, non eleganti minus, quam mitiacci. Sunt autem ab imo ad summum fenestris pertusæ ex Sapientiæ Architectonicæ præscripto. Sic enim in partes omnes, suus est, & commodissimus prospectus: licet in summo non desit Specula, vt hostium aduentantium cunei à longinquo in oculos exploratorum incurrant.

Primâ pars.

†

Ad

AD ORTUM, IUSTITIÆ Turris exurgit: per illā enim timentibus DEVM, & futura prospicientibus oritur Sol Iustitiæ. *Fili concupiscens Sapientiam, conserua Iustitiam, & DEVS præbebit illam tibi*, promittit capite 1. Ecclesiasticus. Discite Iustitiam, Adolescentes cari, dum litteris operam datis, Sapientiæ proci, & vos maximè, qui ad magna dominia aspiratis, nobiles, generosi, illustres. *Sine Iustitia, quid sunt regna & dominia, nisi magna latrocinia?* inquit Augustinus (a) Quid Alexander, dum iniuste agit in suos exterosque, nisi magnus latro, ut pirata ille captiuus Alexandro Magno oggererat. *Regnum, adde, dominium, à gente in gentem transferetur propter iniustitias*, edicit Ecclesiasticus. Contra, *Rex, Dominus, iustus erigit terram*. Prouerb. xxix. *Iustitia firmatur solium*. Prouerb. 16. *Iustitia & iudicium correctio Sedis eius*, Psalmo xcvi. Hæc est vera Turris Phanuel, quod interpretatur *videns Deum*, adde, & confidens in Deo.

AD SEPTENTRIONEM superiori par erigitur Turris FORTITVDINIS, contra tot aduersariorum phalanges, quæ inde proreptant, & munitionem inuadere conantur. *Sis fortis in bello Adolescentens. pugna cum antiquo Serpente: non te prosternat ignauia: non vincat sopor: non deiiciat animum temporis longitudo, & in ea tædium: non hiemis æstatisque molesta curricula.*

TEMPERANTIÆ Turris Meridiem spectat, ut æstuantis Concupiscentiæ acies prospiciat, & appropinquantes, telorum saxorumque abstinentiæ, inedia, & imbibesiæ imbre pellat, ac in fugam conuertat. Præterea, ut nimia, ac curiosa sciendi desideria, huius quoque Domus hostes capitales arceat. Quare sapienter S. Thomas Aquinas, inter virtutes morales vnā ponit Temperantiæ adnexam, & studio Scientiarum percupido

(a) *Lib. 4. de Ciuit. cap. 4. (b) cap. 10.*

apprimè necessariam, quæ aptissimo vocabulo appellatur

STVDIOSITAS. de qua tractans Doctor Angelicus, docet, cerni in adolescente, aut viro scientiarum auido, respectu scientiæ, siue cognitionis, duplicem adfectum: vnum ex parte animæ, alterum ex parte naturæ corporeæ. Ex parte animæ suoapte impetu fertur ad studia: quia omnis homo naturâ scire desiderat. Hinc illa inquietudo, & quædam quasi voracitas naturalis (Græce *βελίμυ* vocant) quorundam, qui vnico momento libros omnes deuorare, ac scientias deglutire vellent. Hunc adfectum vt monet Aquinas, virtute Studiositatis laudabiliter refrenare oportet: ne immoderatè rerum cognitioni intendat: ne vana & curiosa sectetur: ne noxia sibi, superstitiosa, magica, aut quod vulgarius, obscæna peruoluat. Ne dum Ouidium, de tristibus legere deberet, percurrat de amoribus illicitis, ab eodem præcepta lasciuis carmine venereo tradita. Dum Virgilij eclogas, aut Æneidem ediscere oporteret spurcissima Priapia-croamata memoriæ mandet. Quid tu amatorios Amadisi amores legis & relegis, qui in Iustitiæ castris castissimis, vnde tibi Iuriscæ nomen, militiã togatam profite- ris? Quid nugas Duardis, Lucendulæ, Morionis, alio- rumque fœdissimorum auctorum auidè voluis, qui Bre- uuario Ecclesiastico alligatus es, tonsura signatus? Ex parte autem naturæ corporeæ pergit Thomas, inclina- tur litterarum studiosus, vt laborem inquirendi scien- tiam vitet ac refugiat. In hoc autem vel maximè laus consistit Studiositatis, vt *vehementiam intentionis excitet ad scientiam rerum percipiendam*. Indeque nomen accepit Stu- diositas, quia incitat, vt magno studio litteris incumbat, remouendo vniuersa, quæ litterarum assequutionem

P 2

im-

(a) S. Thom. 2. 2. q. 166. Ar. 2. ad 3.

impediunt. Iam verò PRVDENTIAE TURRIS, quæ est quarta, Occidentali est obuerfa orbis plagæ, vt ab humanis casibus, & periculoso in aduersis lapsu Sapiencia cultores tuteur, ac defendat. *Estote Prudentes*, inquit Sapiencia, *Matt. x. 16.* suis alumnis, vt *Serpentes: at simplices sicut columba.* Vtrumque nectatur, Prudentia ac Simplicitas.

TURRES habetis quattuor, suo quamque loco positam. *Iustitiam* à fronte, vt contra vi aperta inuadentem opem ferat. Eius enim est, in certis ac minimè dubiis auxiliū. *Prudentiam* à tergo, nam ambiguis, perplexaque, & sæpe nondum in conspectu præsentibus difficultatibus occurrit, & ex ijs pericula auertit. *Temperantiam* à dextero latere, ad meridiem occupat, quoeiam in calidioribus concupiscentiæ, prosperisque moderatur. *Fortitudinem* ad læuam consistit. eius enim in sinistri aduersis viget adiutorium. In his Turribus pendet omnis armatura fortium. Hæ Turres ædificatæ sunt cum propugnaculis: mille clypei pendent ex eis. Nihil in Domo Sapienciae deest, quo thesauri Animæ fidelis, Gratia & Virtutes, defendi possint; & debellari Principes tenebrarum, quibuscum studiosis, vt scientiarum, sic virtutum quia lucis filijs continua est colluctatio. Millenarius & decenario decies ducto nascens, omnes numeros perfectè complectitur: quare omnia fortium arma significat.

HAS Turres seruat lectissimorum & ad bella doctissimorum militum manus. Siquidem custodiant Domum Sapienciae, in eaque habitantes Angelorum plurimæ myriades, tum seculorum omnium athletæ fortissimi, qui Sapienciae sub iisdem nobiscum vexillis militarunt: nunc autem honoratam militiae laboriosa vacationem consequuti, palmas imparcessibiles obtinent,

nent, felices cœli incolæ. Præsidiarij Præfectus idem est, qui huius Palatio ac Arcis Ædificator DEVS Sabaoth, Dominus exercituum, idemque victoriarum donatus, verum belli, pacisque Numen.

ARTICULUS VI.

FOSSA. FLVMEN. VALLVM.

Domus Sapientia.

FOSSA Sapientia Domum circumdat latâ, ac profunda. DICI potest Pœnitentiæ, aut Contritionis. Per quam, ne vado sit transitus aduersarijs, scaret semper spumantibus lacrymarum vndis. PONTEM habet superpositum sublicium, versatilem, ex operum Misericordiæ contextu factum, per quem ad interiores Domus Sapientia mansiunculas peruenitur. Eandem Fossam, si dixerò, miserationum diuinarum FLVMEN continere, approbatorem habebò Prophetam regium, qui *Fluminis impetus*, cantat, *letificat ciuitatem DEI*, Psal. XLV. *benè impetus*, ne quis suspicetur tenuem aliquem riuum. In Fossâ Domus Sapientia copia est ruentium aquarum misericordiæ diuinæ, ad tutelam Domus, & hostium terrorem. Est autem tantæ profunditatis, vt non sit metuendum, ne vlla suffossorum manus, aquam aliò possit auertere; tantæ latitudinis, vt nulli, quamuis peritissimi, natatores queant traicere. Nam Fossa Misericordiæ, & fluuius Miserationum diuinarum est abyssus multa, profunditas immensa latitudo infinita, congeries beneficiorum inexhausta, gurges impenetrabilis. Post fossam, constitutum est